

BLOEDIGE BATAILLE,

TUSSCHEN DE
P O L E N
E N D E
S W E E D E N

VOORGEVALLEN:

Den VIII. ende IX. Mey, M. DC. LVI.

IN s'GRAVEN-HAGE,

Gedrukt hoor den AUTHEUR: By Christianus Calaminus,

Ende men verkoopse hoor den Autheur, By Henricus Hondius,
Konst ende Boeck-verkooper inde Nieuwe Konst ende Boeck-
Druckerij / Woonende inde Hof-straete / Anno 1656.

1753

NUMERO 4

BLOEDIGE
BATTALIE

TUSCHEN DE

P O L E N

E N D E

S W E E D E N

VOORGEVALLEN:

Den VIII ende IX May, M. DC. LVI.

IN GRAVEN-HAGE.

Geprint by den AUTEUR: Jan Claesens, Chirurgh.

Inde men verhoort by den AUTEUR, by Hendrick Hondius,
Kont ende Boek-verkooper inde graven-hage ende Dordrecht
by den AUTEUR, by Hendrick Hondius, Amsterd.

BLOEDIGE BATTAILLE;

Tusschen de POLEN, ende SWEEDEN voorgeval-
len, den 8. ende 9. Mey, 1656.

De Polsche Generaelen / ende Wapwodes Charnisky /
ende Libomisky / hun aenstonts ende ten tyde van
de Sweetsche Progressen / tot de selve / met 6000.
Paerden gekeert hebbende / tot groot nadeel van Polen /
op Conditte / van elck twee Wapwods- Amyten te sullen beklee-
den / ende de Volckeren van hun Gebiedt by ende exempt / van
alle Lasten / ende Oberlast der Sweetsche Militie: Dit hun
wel geaccordeert / maer niet gebolcht zynde / hebben gepzact-
seert hoedanighe rebainge sy daer over souden nemen / ende het
Sweetsche Leger soo lange ghebalcht hebbende / tot dat sy met
t selve 16. mylen boven de Stadt Waerschouw zyn gekomen /
wetende dat het Deyz- Leger vande Koninck van Polen ter dier
tyt / ontrent Krakauw lach / op 8. mylen distantie van het
Sweets Legher / dese Generaelen / ende Wapwodes / in den
voorz- tocht de Wacht hebbende / zyn schielijck in den Morgen-
stont op gezocht / ende sonder den Koninck van Sweeden goe-
den dach te seggen / tot de Polen / met hunnen geheelen hoop van
6000. Man / ghelooopen; Syne Majestejt van Sweeden hier
van verwittichte / spoede sich te Paerde / met den lincker Vleu-
gel syns Leghers / om de selve naer te rennen / maer te vergeefs:
Indienmen desen Koninck ende dessels Broeder Wolphus opnt
toornich hadde ghesien / hier was een Proef- stuck van grim-
michejt te vinden. Men hoorde met Eede bevestigen / wanneer
dese Wapwodes onder hunne macht soude kommen / datmen hun
met Bylen in duysent stucken soude hacken: Doch sulckx en
mocht voorz dese repse niet baeten. Ondertusschen verntewden
de selve / ende hunne Troupen Eedt van Getrouwichejt in han-
den des Koninckx van Polen / ende 4000. Man van syn Legher /
tot hun Versterckinge gegeven hebbende / zyn daer mede naer de
Prussische Gzensen ghedaelt / schryvende / ende aen- maenens
de alle andere Wapwodes / ende Volckeren / insonderhejt die
van Calisch om hun Exempel naer te volghen / ende gesament-
lyck

Ijck teghens de Sweeden te revolteren / voorwendende dooz de
 Jesuïtische Instructie veele Redenen ende Mattfen / vander
 selven wrevelmoedicheyt ende Tirannique Chyrch-oeffeninge /
 't welke soo veel operatie gedaen heeft / dat in korte daghen hun
 Leger tot 30000. Man aenwies generalijck in wel gemonterde
 Kuypertje / gewapent met Zabel / Dufft- Hamer / Carabyn / en-
 de Pistol / in dese postuer ruckten eenigen Steden upt der Swee-
 den Handen / ende Gesanten tot die van Dantzick gesonden heb-
 bende / obtineerden 10. stucken Artillerij / daer mede sp alles naer
 Pomeren wenden : Sweeden dooz den genadigen Segen Godts /
 met het overblyffel syns Legers upt Groot Polen gearriveert
 zynde / begon dese Volckeren in bedencken te nemen / ende const-
 derende / wat quaet sp in die Landen soudon konnen brouwen /
 commandeerde Prins Adolphus ende den Velt-Mareschalck
 Wzangel met 6000. Paerden om de selve op den Doet te volghen /
 ende dese Wapwodes soo naer komende als hy eenichffints mocht-
 te / dewyle dat voorszgemelde Wzangel met 3000. Paerden / on-
 trent 2. mylen weechs een ander passaije hadde ghenomen / om
 te beter het Legher van dese Wapwodes te ondecken / ondertus-
 schen bevant sich Prins Adolphus naerder syns Vpants Leger /
 als hy sich hadde laten voorzstaen / ja gualijck het Bosch upt ge-
 togen zynde / daer hy dooz quam marcheren ofte sacht / het Poljs
 Leger ontrent de 30000. Man sterck / dese speculatie verschick-
 te hem aenstonts / dewyle hy niet boven de 6000. Man sterck en
 was / ende syne Vpanden tot slaens veerdich / by het doode Wa-
 ter / in de Plecke Guesna, Adolphus niet veel tijt om Chyrch-
 Raedt te houden / nochte te delibereren / bedacht niet-remijn-
 fluckx tot den Velt-Mareschalck Wzangel te schicken / om hem
 de gelegentheyt vande saecke te openbaeren / ende syn hulpe ende
 secours te versoecken / dewyle hielt hem Prins Adolphus stil met
 eenen inwendigen strydt / om te oozdeelen ende vast te stellen wat
 beter gedaen was / of den Vpandt te bebechten ende d' onboden
 Volckeren te verwachten / ofte te bluchten / maer doch siende /
 dat hy albereyts van synen Vpandt ondeckt ende te verre geenga-
 geert was / waer by noch dese swaricheyt dat syne Cabatkerpe
 vermoeyt / de Paerden af ghereden / ende de Polen van d' ander
 zyde / met wel loopende ende fraysche Paerden voorzsten / sum-
 ma dat onmogelijck waer / sonder vande selve gedoot ende achter-
 haelt te woerden / te konnen salveren / echter greypt moet / resol-
 veert

veert / ende animeert spne Soldaeten / om wel te vechten / seg-
 ghende / dat de ure nae by was / dat sy moesten sterven / dooz de
 scherpte des Sweerts / alles verliessen / ende noch der Vogelen
 Drope Worden / of dat sy moesten thoonen / dooz de kracht der
 Wapenen / dat sy een ghebozen Oorlochse Natie waeren / ende
 hun vervolgens soo kloeckelijck draghen / dat sy tot Glorie / en-
 de Triumphe vande Sweetsche Wapenen mochten de Victorie
 heberchten / ende willende noch meer seggen / op d'onstercke der
 Wpanden / die meer in menichte / ende niet in kracht bestonden /
 wiert dooz de Polen aengehadt ; Charnesky / met Carabyn /
 ende Pistol / ruckte met d' Avantgarde / ofte eerste Gedeelte
 des Leghers / het welke in twee Deelen gheordonneert was /
 daer van hy d' een helft voerde / ende het ander by Lubo-
 mirsky / tot de Sweeden / ende een goet gedeelte neder ghevelt
 hebbende / dzongh dwers dooz de selve / Aucky volchde den
 tweeden Hoop onder den voozghemelden Lubomirsky / die al-
 leen met Zabel ende Dupst-Damer lustich het Sweerts Herseber-
 ken trefte / soodanich dat hy het eerste gedeelte volchde ende oock
 dooz dzongh / desen nu den vooztocht hebbende geboodt Pistol
 ende Carabyn in de Pant te nemen / ende ruckten wederom dooz
 de Sweeden / gebolcht dooz Charnesky / hier kondemen bemerc-
 ken / dat de Sweeden wel 2000. Dooden hadden ende saghen soo
 ellendich / ja soodanich / indien sy de Doot hadden konnen ont-
 loopen / souden voozsecker in gene lange deliberatie gestaen heb-
 ben / dewyle ghene goede upkomstee vooz hun te verwachten en-
 was / dat meer is / en konden niet langher stant houden / doch
 in extremitet / sietmen noch somtpts eene goede upkomstee /
 Lubomirsky op een moedich jonck Vaert geseten / dat sich over
 doode Paerden verschzichte / in plaetse van naer den Toom ende
 Handt spns Meesters te lusteren / speelde het dolle Vaert / ende
 liep met den selven onder de Sweeden / alwaer hy gekent ende ge-
 vangen wiert / die hem souden gedoot hebben / maer Pzins A-
 dolphus die by gevalle daer ontrent was / geboodt datmen hem
 soude bewaeren / op dat sy hem verschoonende / oock eenich Quar-
 tier ende verschooninge mochten krygen / de Sweeden in dusda-
 nigen stant bedenckende / dat sy gelijck buypen ordze waeren /
 ende wetende hoe sozghelijck / het Tractement soude wesen /
 wanneer sy overwonnen souden zyn ; Gesolbeerde liever de Doot
 al vechtende van voozen te ontfanghen / als die schandelijck
 Pp 3 vlych

vluchtende van achter. Dit Gevecht alsoo 4 uren geduert heb-
 bende / ende de Sweeden hoe langher hoe stimmer kypgende / en-
 de hun preparerende tot te Doot; Siet den Velt Marechalck
 Wzangel / kompt met syne 3000. Paerden de Polen op het Lpf
 vallen / de Sweeden geantmeert dooz dit secours / begonden te
 roeyen / Sweeden, Sweeden, Victozie / Victozie / de Polen ver-
 baest ober dit onber wacht secours / ende van soo groote ende aen-
 stieneljcke Kuyterje / lieten hun voorstaen / dat het den Koninck
 selfs was / met 't gheheele Gros / in sulcker voeghen / dat sy de
 Couraige lieten vallen / nemende de vlucht / achter laetende de
 10. stucken Canon / ende 500. Leger Waghens / 9. Standaer-
 den / ende hunnen Generael Lubomirsky; De Sweeden ver-
 heucht ober dese groote veranderinghe / ende winste des Velts /
 resolbeerden den Vyant / naer het oude Spzeckwoort / niet ver-
 te volgen / maer eene Goude Brugghe te laeten / niet rem in son-
 den eenige honderden Paerden / onder den Lieutenant Collonel
 Pandze / om hun soetjens te volgen / doch altyt met veel Crycht-
 gherucht ende Trompetten groot gheschalmaeckende / om de
 Vluchtelingen inde bzeese te houden / ende apphentie of 't volle
 Gros hun ghestadich volchde. Dese naer Jageltingen wieden
 dooz 2000. Polen / onder den Heef van Carnesky / die ignorant
 van 't gene ghepasseert was / onverdacht aengreep / de selve sog-
 hackende ende kerbende / dat 5. a 6. Vluchtelingen ende Gerucht-
 maeckers noch met groote moepte de Opdinge bzochten van het
 Ongeluck van hunne Mede-ghesellen / ende onseckerhept waer
 het Gros vande geretireerde Polen hun setten; de welke in het
 vluchten de meeste af-bzeuck gheleden hadden / ende naer de be-
 grootinge geestmeert op 5000. Dooden. Prinz Adolphus / den
 Velt Marechalck Wzangel ende andere Sweetsche Bevel-
 hebbers / by een versamelt / om te delibereren wat nu te doen
 stont / bedachten op den ghevanghenen Lubomirsky / die in hun
 teghenwoordichept ghebzacht zpnde / om upt den selven te ver-
 staen pets dat hun dienstich ende voordeelich soude konnen we-
 sen / maer desen sich hoochmoedich thoonende / ende halstar-
 rich om pets te openbaeren / dat de Polen nadeelich soude
 konnen wesen / verwekte de Generaelen tot tooznichtept /
 in voeghen dat hy vooz de Doeten van Adolphus met By-
 len wiert aen stucken gheslaghen / dit geexecuteert / ende de
 Swee

Sweedse oversten hebbende het overblyffel huns Legers/bevonden dat sy van 9000. Man / maer de helft ober gehouden hadden / seer onsfelt ende in guade postuere / sulcx dat dese eerste Bataille hun soo dier stondt / dat sy beklachden de Polen opnt gesien te hebben / resolveerden 's anderdaechs te rugge te keeren / eer sy wederom vande Polen mochten bejeghent worden : De Polen versterckt met de bovengemelde 2000. Man ende door de selve verstaen den Stant der Sweetsche naer Jagelingen / oock d' hoedanicheyt van het Secours / oordeelden dat sy onbedachtelijck gevlucht hadden / flux nieuwen moet geschept resolveerden alles te wagen / ofte rebainge te hebben van dese schandelijcke Vlucht / zyn ter middernacht om gezocht ende in alle sehielijckheyt naer de Sweeden geruckt / soo ver tot dat sy de Dupren des Leghers seer naer by waeren / ende aldaer wat stil gestaen ende gherescretscheert / commandeerden 1000. Paerden om het Sweetsche Leger ende desselfs gelegentheyt te verspieden / daer op het Leger dat noch wel 24000. Man sterck was / in goeder Orde volchde / de Sweetsche Wachten vernemende dese onberwachte aen komste der Polen / zyn tot het Gros gelooopen / alwaer den Allarm ende Confusie soo groot wiert / dat alles seer onozdentelijck toeginck / soodanich dat wanneer der 6. geresolveert waeren om te bechten / 20. andere resolveerden om te vluchten / ter wplen dronghen de Polen al in / ende geen de minste wederstant vindende / hactten alles in stucken sonder Quartier / epndelijck om kozt te maecken soodanich / datmen ter plaetse 1400. Dooden heeft gebonden / de eerst gewonnen 10. Stucken ende Wagenen / Adolphus ende Wzangel naer gejaecht / zyn noch door de goede Beenen huns Paerts ontkomen. Nu roepen de Sweeden al om 't Volck vanden Keur-Furst van Brandenburg / maer sal weynich helpen / dewyle de Polen seer machtich ende sterck worden / door dien alles verdozven ende geruineert is / ende niet anders en weten te doen / als hun verderf te rebaingeren / op die sulcx veroozsaecht hebben ende den Chypch te volghen / niet naer Chypchs-Oeffeninge / maer in soodantge bitterheyt / dat sy alle Sweeden ende Duptsche die sy kypghen niet anders als met wplen dooden / summa elck Partye neemt toe door de wzaeckgericheyt in ongehoorde Practique / om syn vbandt van kant te helpen / de Sweeden in 't besonder verbittert tegens de Geestelijcke

ijcke ende Jesuiten / onlanck ^{10.} a 12. ghebluchte Jesuiten op
 een Slot bindende / wierden de selve ter Veenster upt in de Wal
 gewozpen / ende op hunne wyse / gelyck by maniere van Execi-
 tie (ja Barbarische maniere) in 't Water als Entvogels doot
 geschoten / ende die noch te Lande quamen met Splen doot ge-
 slagen.

Wat de Polen op dese Virtozse naerder sullen booz-
 nemen ende attenteren / hopen Wy D seer weerden Leser met
 Godts hulpe deelachtich te maecten / wort niet moede in 't lesen
 Ick en sal niet moede worden te arbeypden ende te beblptigen om
 D desen Somer / die Ons Christenryck dreycht met veele Ooz-
 Jochs Wonderen / alles seer curteuselijck te comuniteren.